

NOUS REPTES PER A BARCELONA I LA SEVA ÀREA METROPOLITANA

Beth Galí,

ARQUITECTE I MEMBRE DEL CONSELL
ASSESSOR DE LA FCE

Fa uns anys que l'Àrea Metropolitana de Barcelona, després de passar-ne molts representant un paper especialment minso, poc més que administratiu, ha tornat a despertar l'interès dels qui governen o aspiren a governar les entitats públiques de Barcelona i els seus entorns.

Han passat gairebé 40 anys d'ençà que es creà la Corporació Metropolitana de Barcelona i 30 des que el president Pujol, tement el potencial polític que representava la Corporació, s'afanyà a despullar-la de tot el seu contingut polític, reconeixent-la tan sols com a òrgan administratiu, transformada en l'actual AMB.

Hem viscut aquests darrers 40 anys amb el Pla General Metropolità (PGM) de 1976 encara vigent – tanmateix, un marc urbanístic extremadament dèbil amb una mirada excessivament municipalista, i un repartiment de poders entre els dos grans partits – CIU i PSC – que durant molt anys s'han anat

Els nous ajuntaments que es constitueixin després de les properes eleccions municipals hauran d'adquirir el compromís d'impulsar la vertebració definitiva de l'Àrea Metropolitana.

alternant l'hegemonia en els municipis de l'àrea de Barcelona.

Tot i els grans canvis que s'han produït en les formes de construir la ciutat metropolitana, des dels seus inicis, les ciutats que envolten Barcelona, han crescut com a extensions urbanes dels cascs urbans, amb escassa urbanitat la majoria d'elles, discontinües en el temps, en els mecanismes de promoció pública / privada, i en el rol de les administracions, formant una mena de puzle de projectes, desproveïts d'una visió política i urbanística general i eficaç.

Les noves formes de produir ciutat metropolitana – tanmateix d'una qualitat urbana perceptible i considerablement millors que les seves antecessores – conviuen avui amb restes de polígons aïllats esdevinguts reserves d'omissió i d'absències; espurnes de teixits escampats pel territori que, massa sovint, s'ignoren uns respecte els altres.

És per tant, en aquesta constel·lació de ciutats, desenvolupades d'una forma més o menys ordenada, amb més o menys cohesió urbana, per extensió de les ciutats que rodegen la gran urb, on les infraestructures de comunicació adquireixen un paper fonamental. Són els elements principals que articulen el territori i connecten les ciutats, amb vocació d'esdevenir en un futur, les grans avingudes d'enllaç. Constitueixen la xarxa de transport públic per a una mobilitat eficient, escenaris per a noves identitats urbanes convertides en nodes de diversitat i complexitat.

La consideració de l'Àrea Metropolitana com alguna cosa més que una suma de municipis, és inajornable perquè estem davant d'un cas en que falta el més elemental del sistema: el seu contingut polític.

És el moment d'annexionar Barcelona als municipis del seu entorn més proper? O bé, al contrari, la diversitat de municipis esdevindrà un valor en una Àrea capaç d'articular el veritable debat polític que mai s'ha produït?

Aquests darrers anys s'ha avançat molt en garantir nous objectius en la composició urbana: la integració

Avui les ciutats són una “xarxa policèntrica” de ciutats més o menys connectades entre si, més o menys contínues, més o menys compactes, però influents en el conjunt de ciutats, que funcionen independentment però que es necessiten entre si.

de les noves extensions urbanes amb la ciutat existent; la reinterpretació de les infraestructures com a llocs de nova urbanitat; el projecte urbà versus els plans excessivament blindats; la millora dels espais urbans. Però ha faltat el que és essencial: l'aposta pel debat polític des d'un òrgan que agrupi els polítics, els experts i els representants socials.

Els nous ajuntaments que es constitueixin després de les properes eleccions municipals hauran d'adquirir el compromís d'impulsar la vertebració definitiva de l'Àrea Metropolitana. Una vertebració que no tan sols haurà de ser una resposta tècnica als problemes de la “fabricació urbana” sinó que haurà de fer-ho demostrant la seva capacitat política.

Però mentre no arribi aquest “govern” metropolità haurem de seguir treballant en objectius que, almenys, garanteixin les bones praxis que l'urbanisme té al seu abast. És una realitat palpable que la urbanització contemporània, ha deixat de generar “ciutat” completament urbanitzada en els termes tradicionals. Avui les ciutats són una “xarxa policèntrica” de ciutats més o menys connectades entre si, més o menys contínues, més o menys compactes, però influents en el conjunt de ciutats, que funcionen independentment però que es necessiten entre si.

L'espai de la ciutat “global” és, fonamentalment, un espai estrictament econòmic, de manera que la ciutat, ella mateixa, es transforma en un espai a escala del mercat internacional. L'obstinació dels qui governen avui les grans ciutats apunta, vertiginosament, cap a com obtenir beneficis locals

de la presència d'aquesta mena de capital nòmada, que aterra gairebé sense avisar i sense tenir en compte la mateixa ciutat.

I és, precisament, en el gir atzarós dels esdeveniments on, polítics, urbanistes i arquitectes estem més desarmats pel fet de no saber calibrar el diàleg entre el discurs estrictament urbanístic i les regles i no-regles pròpies de la cultura urbana contemporània. És a dir, pel fet de no assumir plenament la cultura urbana significada per tot allò que transcorre i succeeix a la ciutat, on el principal protagonista és el ciutadà i, en conseqüència, no poder oferir noves formes d'imaginar i de gestionar els nous creixements urbans. Més enllà de la inapel·lable sensació d'esgotament econòmic, una ciutat que ha passat de no tenir res, com Barcelona, a tenir-ho gairebé tot, no es pot seguir pensant només en clau urbanística i arquitectònica. Cal redefinir el teixit urbà dotant-lo d'ànima col·lectiva. És a dir, de cultura urbana dotada de certs paràmetres vitals, imprescindibles per a la col·lectivitat.

L'Àrea Metropolitana de Barcelona té avui importants reptes urbanístics a complir. EL PGM de 1976 és un pla que fa temps que ja pertany al vell urbanisme: unes qualificacions del sòl que no es corresponen a les necessitats sempre canviant de la ciutat contemporània. Per tant, cal revisar l'estanqueïtat de les normatives, fer-les més flexibles perquè no siguin un obstacle al moment d'adaptar nous usos no previstos en el planejament inicial. Les infraestructures han de ser més amables per esdevenir noves àrees de centralitat i intensitat urbana. Cal fomentar sistemes d'espais públics que connectin els teixits urbans amb els corredors verds i els espais agrícoles i hauríem d'estar especialment atent amb els límits dels nous teixits urbans i la seva relació amb l'espai natural que l'envolta. Cal passar d'una administració fiscalitzadora a una administració dinamitzadora.

Desitgem que el nou Pla Director d'Urbanisme (PDU) que s'està gestant des de l'Àrea Metropolitana, es faci ressò de les mancances de l'actual PGM i esdevingui un document urbanístic actualitzat, imprescindible per a una Àrea Metropolitana del nostre temps, pensada en clau d'estricta qualitat.

Però sense un òrgan polític que la governi, per molt ben fet i actualitzat que estigui el nou pla, mai assolirà el gruix i l'eficàcia que li pertoca al futur de Barcelona i dels seus entorns.

Per acabar, no podem deixar de banda un tema que està creixent, especialment aquests darrers anys. Barcelona forma part, avui, d'un dels grans corredors migratoris d'Europa i, alhora, és un dels principals destins escollits pel turisme internacional: turisme i immigració, constitueixen dues formes diferents de desplaçament polític a les ciutats. En l'encreuament d'aquests dos fluxos desiguals, hi ha la ciutat com a espai d'encontres, sempre canviant i imprevisible.

Després dels successius episodis urbanístics acomplerts al llarg dels darrers 30 anys, ¿estan preparades les ciutats per fer front a la pluralitat i la densitat migratòria? ¿Són aptes els seus espais i teixits urbans, per acollir i fomentar una cultura urbana, sempre canviant? ¿Amb quines escales hem de projectar les noves estratègies urbanes per poder adaptar-les als processos del nou planejament? ¿Serà prou flexible el nou urbanisme per permetre la mixtura de nous usos? ¿Serem capaços d'intensificar les complicitats i l'equilibri entre allò que és privat i el que és públic, i copsar el valor urbà, aquell que és capaç de generar predisposició de lloc? Aquests són alguns dels reptes que haurem d'afrontar els propers anys que, certament, es preveuen ben diferents dels que hem viscut fins avui. •